Siebzehnter Jahrgang. Jüdische Pester Zeitung. Erscheint 3-mal wöchentlich.

יידישע פעסטער צייטונג

דיעזע צייטונג קאמט יעדען טאג
פרעמנומערירן.
אונד דיע פרענומעריראנס־פרעיזע
בעזיגנט מיט דעם אנפאנג דעס
ערסטען קאלענדערס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט זיך אין
בודאפעסט,
ווייטצנער בולווארד נומ. 29.
וואהין מאן אייך דיא פרענומעראציאנס־
אנמעלדונגען צו זענדען בעליעבט.

דיעזע בלאטט ערשיינט
דריימאל וואכענטליך
מיטטווא, פרייטאג אונד שאבעס
אונד קאמט
פיר אסטערייך־אונגארן
גאנצ גאנזיג 8 גולדען אסטר. וויר.
האלבגאנזיג 4 גולדען אסטר. וויר.
פיערטעל גאנזיג 2 גולדען אסטר. וויר.

פיר דיא אייזראעל
גאנצגאנזיג 9 גולדען — קר. אינ. וויר.
האלבגאנזיג 4 גולדען 50 קר. אינ. וויר.
פיערטעל גאנזיג 2 גולדען, 25 קר. אינ. וויר.

Nr. 49 בודאפעסט, מיטטוואך יג איר ה׳תרמ״ה. Budapest, 29. April 1885 זיעבצעהנטער יאהרגאנג

דיא נאהע ענטשיידונג.

דאסזעלבע פאר־לאמענט, ווערלעם פאר ווע־נגען וואכען, מיט נוכט מעהר אלס 14 שטימען מאיאָרישאט דיא רעגירונג. דעם הערדן גלאדסטאן פאר איינער שמאהלוכען גיעדעראלגאנג בעוואהרטע. דאסזעלבע פאר־לאמענט האט פאר־עסטערן איינען קרעדיט פאן 115 מילליאנען גולדען, דיא הערר גלאדסטאן צו קרייגסצוועקען פאר־ערשטע, אינ־שטימיג אונד אהנע דעבאטטע בעוויליגט.

אין שפרעכענדערעם צייגנים פיר דען האהען ערנסט דער לאגע, דערעסע זיך וואהל קוים אפזוהרען, דענן עס איזט פאסט בייספיעלאן אין דער געשיכ־טע ענגלאנדס, דאסס דאס פאר־לאמענט איינע זאל־בע סטימע אהנע דעבאטטע, בעוויליגט האטטע, אונד דאס איינער רעגירונג, דיא ערסט פאר נאנץ קורצער צייט אים אבערהייזע שמאהליך דורכגעפאלען אים אינטערהייזע אבער נוכט מעהר אלס פיר־צעהן שטימען מאיאָרישאט ערלאנגען קאנטע.

דיא ערקלארונג דיעזער מערקווירדיגען אום־וואנדלונג דערגיבט אין דעם ערייאטסען בעיאוסטזיין דעם ענגלישען פאלקעס, דערסטען ווערדט אין דער לעצטען צייט דורך דאס הערוויפאָרדערנדע בע־געהען דיסראעלס נור אלדזיזעהר הערא־בגעזעצט ווארדען אום, עס איזט נאך קיין שיסס צווישען ענ־לאנדערן אונד רוססען גערעכנעט ווארדען אונד שאן בענוטמט מאן זיך אן פעטערסבורג, אלס אב ענגלאנד בעריישט בעזונגען אונד גערעגיערא־גען צו דען פ״סען דעם צארס דערגען מאכטע. איזט דיא אפדרעטונג ענגלאנדס, דיסראעל מאנע דיא־ענגיג, בעשטראפען, ערכיג אין מישטען דעם פיזע, דענם דען אפגאנגען, דיא אינטער דעם שטעטע ענ־לאנדס שטעהען אינע בחיטע שראבט דעפעהלען אנשיאהטעם דיסראעל דאמיט, דאס עס דיעזע־נען, ווערכיג דען צוזאמענשטאנד פערשוערעטען מיט האהען אדדען אינסגעגנעס, איזט דיא אפדרע־דונג ענגלאנדס, דיא דיססען מאנען דאס אינרעכט־מאסיג ערבאערטע נעפיעס פערדאמסען, אנשוואר־טעט דיסראעל מיט דאפזרוקיט אונד פיינדעגס־פערדערונגען, דיא קאמען שטעהען אבער נאך אימער איזט דעם פערשדעהענעבעס, ווענן דיא דאסזעלבע נאך נוכט פערדאמסען דאסען, אום — נאך פאראוס צו גערעגן, דיזעער עמפאנדע־דיססיע אבערמיטה דאס ענדדיך דען שטאלץ דער ענגלישען נאציאן צום בעוואוסטזיין גערעכט־נאך איזט דיא מאכטיגע ווערטהערשיעדען, נאך איזט עס הערר דעם אינדישען דיסעם אונד נאך פראטעסטען שטארק ענגלאנדס פאהנען איזט פאסט אדדען מעערען דער ערדען, אונד נאך איזט עס אינע גראמאמבע אין ערעם אינגעגנען דער 5 ווערטהערלע.

דיעזען געזאהדען דאס פאר־עסטערן דער ענגלישע מינסטעריפראזידענט, אין אינער גראנגע־דען רעדע אזאהדזיק פערדערעטען, ער ווערכסס איזט פאן דיעזער פרינדשאפט פיר דיססראעל געזוכט, דיא דער ענגלישען נאציאן דאזיך דיא־ווישעדען אינגעגנען אזאהדען, ענגלאנד בע־שטעהט דען פרידען, שיזט אבער אויך דאפאר אויפרכטיג דען פרידען, ווענן אבער אויך דאפאר נוכט צוריקק, צום שווערטע צו גרייפען, ווענן עס זעהט, דאס מאן מיט זיינער גע־דולד אין פערענגלייכען שפיעל טייבט אונד דעססען אינטערעססען, ווידער אונד שטעללונג צו שאפען בעשטעכט איזט.

דאס בייליגע איזט דער גערראנגטע אנ־האלט דער רעדע, דעם הערדן גלאדסטאן, דערען אינדרוק אין זא מאכטיגער וואר, דאס דער קרע־דיט וא פאר אונד אינדאשטיממיג בעוויליגט וווארדע; גלאדסטאן האט אים דער זעע־לע דעם ענגלישען פאלקעס געשפראכען, אונד ער בעהערשט הייטע מעהר אלס יע דיא זימפאטיאן אין ענגלאנד.

דאס אייפערשטען גלאדסטאנס אונד דאס פאר־געהען דעם פאר־לאמענטס ווערד דיא ענטשיידונג אים פיעלעם בעשליעגען, ענגלאנד האט זיינען שטאנדפונקט קלאר דארגעלעגט אונד פאן דיעזעם דארף עס איך נוכט מעהר אבווייכען. ווענשט מאן אין פעטערסבורג ווירקליך דען קריעג, זא ווירד מאן איך דיא ענגלישען פאר־דרעונגען נוכט איינגעהען, ווא אינבעדרענגט אינע קריעגסערלא־רונג נאך זיך צעהען ווירד, דעבנעגט מאן אבער אין דוסלאנד נור איך דיא גערולד ענגלאנדס אונד איך דעססען שיא פאר אינעם קריעגע, זא ווירד מאן זיך נאך דעם ענגשלאססענען אייפערשטען פיגען, אונד דער פיעדע ווירד געזיכערט זיין.

*

אינע לאנגער דעפעשע בריינגט דיא אינער־האשענדע נאכריכט, דאס צווישען אפגאנגען אונד דיססען אין גייער צוזאמענשטאם שטאטטגעפונדען האטטע, דער מיט דער פאלל־שטאנדיגען גיעדעראלאנגע דער דיססען געגענדעם האטטע. דיעזע נאכריכט זאלל גלאדסטאן בעריישט גערעכט האבען, אדם ער פאר־געסטערן דיינע גראסע פאן שטאלטעם ווערלעסס־בעיאוסטזיין אבערפעפעלט. דערע דיעלע נאך אבערראשענדער איזט דיא נאכריכט אינער אים פעטערסבורג שטאמענדען דעפעשע, ווערלע מעל־דעט, דער צאר דיזע נאך מאסגאבע אים דורך אין מאניפעסט דען קריעג מיט ענגלאנד דעם דיססישען פאלקע אנזוקינדיגען. דיא פעטערסבורגער דעפעשע ווארדע בעריישט דורך אינע אנדערע פעטערס־בורגער נאכריכט אדם אונרוהיגע בעוויגונגען, ווארדענד דיא האנדעלע מעדיזין בין ווענע נאך נוכט בעשטאטיגט ווארדע.

שליעסלך נעהמען וויר נאך פאן אינער צווי־טען (אייראָפאָ) דעפעשע קענטניס, לויט ווערכער דיא ענגלישע רעגירונג ענטשלאססען דיא, אום פאלגע אינעם קריעגעס, דיא דיססישען האפען שטאדטע אם שווארצען מעערע אונד אן דער אסט־זעע (אייראָפאָ) אינגרייפען, אללגלע דיא טיקייא דיא אינפאלדע אין דאס שווארצע מעער דורך דיא הארדאנעללען (דער מעערעסקאנאל בייא קאנסטאנטינאָפעל) נוכט צוגעבען ווארלען, זא ווירד זיך ענגלאנד דיא אינפאלדע ערצווינגען. ווא זיך ענגלאנד אבערהאפט אים קיינע פערטראגע אונד אים קיינע פראטעסטע קוממען ווירד, אונדערן דיססלאנד דארט אנגרייפען, ווא עס אם עמפפעל־בעסטען צו טרעפפען איזט. — דאס ענגלאנד דען הייסטר־ענטשיידאנען נאך אייראָפאָ הינאבטר־שפעלען ווירד, ווארד אבערזעגט פאראיסצוזעהען.

רעגען אין יערוזאלעם.

אייגינאלבעריכט דער „יידישען פעסטער צייטונג״.

ירושלים, 18־טען אפריל 1885.

עס וואר אין פערפעהלטעם אונטער־נעהמען דען איבערשיאנגלבען וובעל בעשטייבען צו וואל־לען, דער זיך איינען מאנען אין אינערער שטאדט הערדשט. אלס איראָפאָער ווערדען דיא עס אויך נאר נוכט בעגרייפען, ווא אין איסנעבעגער רעגען אינע שטאדט אים דער טיעפסטען גיעדרענגטע־גענהייט אין שראנקגלאזע פיערדע צו פערזעטצען אם שטאנדע איזט. אך בישטע אבער צו בערע־קען, דאס ווענן בייא אנס דער רעגען איסבלייבט, ווייל נוכט נור אינער הונגערסנאטה איסגעזעטצט זונד, זאנדערן דען נאך פיעל שרעקלבערען קו אללען דעם דורשטיגען אינד דער רעגען ווא דיעם מאל נאר לאנגע איסגעבליעבען.

דיא צישטערונען (וואססער־בעהאלטער) אין דער שטאדט ווארען לאנגסט איסגעטראקנעט, אונד אייך איסערהאלב יערוזאלעם נאב עס נור נאך ווענג בריינגען, דיא נאך וואססער עגטהיעלטען, עס וואר הערצצערריסענד צו זעהען, ווא דיא האנד־לער, ווערלכע פאן דער גראסען ווא בצישטערונג וואססער אין דיא שטאדט רוופפערטען, דיא אדמע־רען, ווערלכע נוכט הארט פיריזע בעצאהלען קאנג־טען, מיט לעערען קרוגען נאך דיזע שיכטען.— וואססער וואר דער מאסטבארסטע ארטיקעל גע־ווארדען, אונד וואהרלך דער בראווערב פערא־וואכטע דען ארמען נוכט זאפעל זאהלע אלס דער וואססע־פערקייפערס. — הערצאוזע וואכערע קייפטען דען נאך פאר־האנדענען אינ־האלט אייניגער צישטערנען אים־פערהאלב דער שטאדט צוזאמענגעזאמלט אונד פיר קייפטען אין פיר שיי־לינגע גרולה. דיא ארמען אבער נאבען אייך קלי־דער אונד אנסטעלע ווערטהגעגעבען שטאנדע פיר וואססער הין. דאנו קאם דיא גלוהענדע, אללעם פערזעהרענדע זאנגעהשטעע, ווא מאן זיך אייגער־אלבען אים דיעזע צייט נאר נוכט פריאנגערן קאנ־טע, נעדרעגגעדריקט. לעבענדיג פאר דורסט, דאס הייסט פאלל זאהלע בעפרידיגונגען ווארדע־טען ווייל ווא שאטטען אייגהאר. עס וואר אייגע שרעקליכע, אינבעשרייבליכע פיין!

דא יידישען נעמענדען פערא־נשטאלטעטען ווערדע־ווארט בוסעטאנג, ווייל פאסטעטען אונד בע־טעטען, דער אללמאכטיגע מאנע זיך אינזונדער שטארט ערבארמען, דרסטען אונד מאראמעראנער הולטען עבעגאללס אפפענטליך בע פ־אנעסאנען אב, דער רעגען אבער ווארלטע נוכט הארטע, אונד מיט ענטוטעטען אונד פערצווייפלונג דארטען ווייל אין דא הונגע־סנאטה, דיא אינבעדרענגט אינ־נעטאפפען ווארע, ווענן זיך נאטט אינזערע נוכט ערבארמט הארטע.

פאר 14 טאגען ערשיענען דיסטע, שווארצע וואלקען אם פירמאמענט. אינטער מאכטיגעם דאנ־נער אונד בלישען, דיא אינזער הערען פאר פרייד ערבעבען מאכטען, אפפענטע דער הימעל וועגע שליסען, דיא פאסט אין דאלבעם יאהר הינדורך פערשראסען וואהען אונד אין ערקווילקענדער אונד בעגלקקענדער רעגען ראנגען זיך אבער אונ־ווערע שטאדט, דער אדדע ציסטערנען פיללטע, דיא וואסטען צו נוטע לעבען בראכטע אונד איבעראלל פרייד אונד הארפפענונג ערוועקטע. — דער רעגען דויערטע פאללע 10 טאגע אונאונטערבראכען פאר־טע, עס זונד פאר־מוטע טיכע עגטשטאנדען אונד יע־נכט צוריקק, צום שווערטע צו גרייפען, ווענן עס זעהט, דאס מאן מיט זיינער גע־דולד אין פערענגלייכען שפיעל טייבט אונד דעססען אינטערעססען, ווידער אונד שטעללונג צו שאפען בעשטעכט איזט.

דאס בייליגע איזט דער גערראנגטע אנ־האלט דער רעדע, דעם הערדן גלאדסטאן, דערען אינדרוק אין זא מאכטיגער וואר, דאס דער קרע־דיט וא פאר אונד אינדאשטיממיג בעוויליגט וווארדע; גלאדסטאן האט אים דער זעע־לע דעם ענגלישען פאלקעס געשפראכען, אונד ער בעהערשט הייטע מעהר אלס יע דיא זימפאטיאן אין ענגלאנד.

דאס אייפערשטען גלאדסטאנס אונד דאס פאר־געהען דעם פאר־לאמענטס ווערד דיא ענטשיידונג אים פיעלעם בעשליעגען, ענגלאנד האט זיינען שטאנדפונקט קלאר דארגעלעגט אונד פאן דיעזעם דארף עס איך נוכט מעהר אבווייכען. ווענשט מאן אין פעטערסבורג ווירקליך דען קריעג, זא ווירד מאן איך דיא ענגלישען פאר־דרעונגען נוכט איינגעהען, ווא אינבעדרענגט אינע קריעגסערלא־רונג נאך זיך צעהען ווירד, דעבנעגט מאן אבער אין דוסלאנד נור איך דיא גערולד ענגלאנדס אונד איך דעססען שיא פאר אינעם קריעגע, זא ווירד מאן זיך נאך דעם ענגשלאססענען אייפערשטען פיגען, אונד דער פיעדע ווירד געזיכערט זיין.

*

אינע לאנגער דעפעשע בריינגט דיא אינער־האשענדע נאכריכט, דאס צווישען אפגאנגען אונד דיססען אין גייער צוזאמענשטאם שטאטטגעפונדען האטטע, דער מיט דער פאלל־שטאנדיגען גיעדעראלאנגע דער דיססען געגענדעם האטטע. דיעזע נאכריכט זאלל גלאדסטאן בעריישט גערעכט האבען, אדם ער פאר־געסטערן דיינע גראסע פאן שטאלטעם ווערלעסס־בעיאוסטזיין אבערפעפעלט. דערע דיעלע נאך אבערראשענדער איזט דיא נאכריכט אינער אים פעטערסבורג שטאמענדען דעפעשע, ווערלע מעל־דעט, דער צאר דיזע נאך מאסגאבע אים דורך אין מאניפעסט דען קריעג מיט ענגלאנד דעם דיססישען פאלקע אנזוקינדיגען. דיא פעטערסבורגער דעפעשע בעריישט דורך אינע אנדערע פעטערס־בורגער נאכריכט אדם אונרוהיגע בעוויגונגען, ווארדענד דיא האנדעלע מעדיזין בין ווענע נאך נוכט בעשטאטיגט ווארדע.

שליעסלך נעהמען וויר נאך פאן אינער צווי־טען (אייראָפאָ) דעפעשע קענטניס, לויט ווערכער דיא ענגלישע רעגירונג ענטשלאססען דיא, אום פאלגע אינעם קריעגעס, דיא דיססישען האפען שטאדטע אם שווארצען מעערע אונד אן דער אסט־זעע (אייראָפאָ) אינגרייפען, אללגלע דיא טיקייא דיא אינפאלדע אין דאס שווארצע מעער דורך דיא דארדאנעללען (דער מעערעסקאנאל בייא קאנסטאנטינאָפעל) נוכט צוגעבען ווארלען, זא ווירד זיך ענגלאנד דיא אינפאלדע ערצווינגען. ווא זיך ענגלאנד אבערהאפט אים קיינע פערטראגע אונד אים קיינע פראטעסטע קוממען ווירד, אונדערן דיססלאנד דארט אנגרייפען, ווא עס אם עמפפעל־בעסטען צו טרעפפען איזט. — דאס ענגלאנד דען הייסטר־ענטשיידאנען נאך אייראָפאָ הינאבטר־שפעלען ווירד, ווארד אבערזעגט פאראיסצוזעהען.

Maier

בע איינגאהמען האבען, זינד שאן הייטע גיבט אים שטאנדע זעלבסט דיא אללערגאטהיינדיגסטען בע־דיגפיסע דער ארמען צו בעפעהלען אים זיא פאר דעם הינגערטאדע צו שיטצען: דענן דער אינאוידהאלטזאמע שטראם דער אינוואנדערער צערשפליטטערט דיא וואהלטהאטיגקייט דערארט, דאס וועדער דען אינהימישען נאך איך דען אנ־כאממלינגען גראבלפען וועדדען כאנן. „ענען דאס זא פארטגעהט," רופט דער בער בטרשטאטטער אוס, „געהען ווי איינער קאטאסטראפע עגטגעגען, אונטער וועלכער דיא גאנצע אמערי־קאנישע יודענהייט שווער ליי־דען מוס", דער קארדשעאנדענט ביטטעט דאנן דיא יידישען זשורנאלע, זיא מאגען אהר מאנ־ליכסטעס טהון אים דען שטראם דער אינוואנדערנ־דען צו העממען. — ווי ער אפפענטליכען דיעזע ציילען, ווייל ווי אין ערסטער הייהע אונזערע גרוי־בעגסגעגאססען אין איינגאנג דאפאר בעוואהרט ווים־סען מאכטען, אין אמעריקא, וזא זיא אין גליקליכע־רעם הים צו פינדען האפפען, שרעמקליכער פער־לאססענהייט, דעם עלענד אונד יאמער פרייגגעגע־בען צו זיין. —

* דאס פערהאנגנים צווייער פאמיליען) איך איינעם לאנדגוטע נאכסט נאדאללא וואירדע יינגסט אין פינפצעהנאהריגעם שאגעם מאדכען נאמענס מארגו, אין גראסרבער ווייזע ערמארדעט געפונדען; דיא לאנגע אידער ליבע ווען דארווים הין, דאס דער מארדער אידר מיטטעלסט איינער זענזע, וועלכע ער געבען אידר ליעגען ליעס, דען הארן דורכשנשטען האבע. דער אונגאטרליכע טאד שיינט עבענזא אין אנגעשאמ־טעם פערהאנגנים אין דער פאמיליע דעם ערמאר־דעטען מאדכענס צו זיין, ווא דער האנג צו בריטי־גען מיסטעהאטען איינע ערבעבטע איינגעשאפט איזט אין דער פאמיליע דעם בערייטס פערהאפטע־טען מארדערס, דעם 21־אהריגען בייגבורטשען אהאנן פאלאק. דער פאטער דער ערמארדעטען וואורדע פאר זעכס יאהרען מטטעלסט איינער אכסט ערשלאגען, אידר ברודער וואירדע ערשטא־כען, אידרע טאכטע ביא איינע הייפעראיא זא שווער פערלעטצט, דאס זיא אידרען וואגדען ערלאנ־דערמארדער הינגעגען גנטשאמטט איינער פאמי־ליע, אין וועלכער עס בים איינען ערהריכען מענשען גיבט: זיין גראפפאטער וואירדע פאר 24 יאהרען וועגען רוכבמארדס הינגעריכטעט, זיין אהיים פער־שטארב פאר יאהרען אים ציבטהויז, איינען זיינער פעטטערן האבען זיינע כאמערארן, אב זיינער שורקעריינן ערכרומטט, ערשלאגען אונד זיינע אב־דיגען פערוואנדטען זינד טהיילס נאך עטצט גע־פאנגען, טהיילס יארען זיא איינען פערשטעהענדע פערבעבען אבגעשטראפט. דער מארדער זאלל זיינע טרעקליכע טהאט אים אופרוכט בעגאנ־גען האבען.

פרענומעראציאנס-איינלאדונג.

ווייר ערוכען אונזערע געעהרטען פרענומעראנטען, דערען פרענומעראציאנס-שטרען אם 1־טען מאי צו עגדע געהט (וואס נאכן דריטליך אויף אידער „אדרעסס-שליפע" אנגעצייגט איזט), אידרע פרענומערא־ציאן גיטיגסט צו ערגייזען, דאמיט דיא וויי־טערע פערזענדונג דער בלאטטער קיינע שטאיגנג עלידע.

אונד בטטען ווייר דיא אדרעסס דיטליך וויא פאלגט אנגעגעבען:

יידישע פעסטער צייטונג

וואיטצנער בולווארד נומער 29,

Jüdische Pester Zeitung

Waitzner-Boulevard Nr. 29, Budapest

געשעפטסבעריכט.

פעסטער-פרייזע.

געטרייד-געשעפט, ווייצען וואר געפסטערן מעסיג צו מארקטע געבראכט, דער פערקעהר וואר שווארן, — מטרי־וואורדען פערקיפט.

קארן 7,55—7,85 גולד. פער מאסטא.

גערסטע פוטטער-וואארע 6,75 — 7·25 גולד, מאלצ־וואארע 8. — 8.25 גולד.

קוקורוזין נייע 6.27—6.30 גול. אלטע, — גול.

האפער. 7.25 — 7,70 גולד.

מעהלגאטונג-געשעפט. ווייצען פער הערבסט 9·44—9.46 גולד. האפער פער הערבסט 6,65—6.67 גול. קוקורוזין פער פער מאי-יוני 6.31—6.33 גולד.

רעפס (קאהל) 13.25—13.50 גול. פער אויגוסט־סעפטעמבער 13·,—13,50 גולד.

מעהל-פרייזע (פער 100 קילאגראמם זאמטט זאק פרייא אב פעסט:) גומ׳ 0: 18 גולד. 60 קר. גומ. 1: 18 גולד. — קר. גומ. 2: 17 גולד. 40 קר. גומ. 3: 16 גולד. 60 קר. גומ. 4: 15 גולד. 60 קר. גומ. 5: 14 גולד. 60 קר. גומ. 6: 13 גולד. 40 קר. גומ. 7: 12 גולד. 40 קר. גומ. 8: 11 גולד. 40 קר. גומ. 8½: 10 גולד. 40 קר. גומ. 8¾: 9 גולד. 40 קר. פיינע קליינע 4.80 גולד. גראבע קליינע 4 גולד: — קרייצער.

הילזענפרוכטע: ערבסען אינגאנריישע 8,50—11,50 גול, לינזען —,7—13 גול. פיזאלען גראסע ווייסע 8.50 — 9. גול. צווערגיל-באהנען 10, — 10.50 גול. דאהע הירזע 6.25 גול. הירזע בריין 11, — 12. גול. מאהן גרייער 26. גולד. בלויער 28—30 גול. קימעל 45—50 גול. מאהראזאמען 6,—6,75 גול, אנבוויזקען 6 גול. (אללעס פער 100 קילא.)

שפריטזוס. נייע מעסהארע, אים קליינען —28. גול, אים גראסען 27.50 גול. אלטע מעסהארע — 30,—31. גול. אללעס פער 10000 ליטער-פערצענט.

צוויעטשקען, באגעגיש אין זאק 19,64 גולד. פער־בישע 15,18—8,70 גול.

צוויעטשקען מיט (לעקוויר) באנאטען 14—15,50 גול. סלאוויאנישע 17, גולדען.

האנף געלזישטער 25,—26, וואכסאנף — גול. וואכס 142—143 גולדען.

נוססע 24—26 גולדען.

קנאפפערן, אינגאריישע 15,50—16 גולד.

רובאר, צו 35 גולד. פער מעצע.

רעפס קיבען, 5·70 גולד.

אינזלירטס, (חלב) 40, — 41. גולד.

פעטראלעאם 23,50—23,75 גולד.

שאפפעללע, אין פארינער וואורדען צוקקא 5000 שטיק פערשיערענער נאטטענגען פערקיפט. אי׳ צו דיישש־וואללענע 2.40—2,80 גול. פער פאאר. סערבישע אונד בול־גאריישע 105—115 גולדען, באטשקער אונד באנאטער 130 140 גול. פער 100 שטיק. באסניש אונד מאצעדאניש 32 —34 גולד.

לאממע, מטשען אונד נים פעללע געשאפפטלאן.

הייטע, פער — קלא טראקענע אינגאריש אכסנ־הייטע — קילא צו 108 — 112 גולד. — דעשאא קוה־הייטע — קילא 105 — 108 גולדען. אאסהייטע 10.50—12,50 גול. פיטשלינגע 120—125 גול. (אללעס פער פאאר.) קאלבפעללע שטאדטוואארע 220—224 גולד. —

לעדער, גענאקטעס פפנדלעדער פאן 25—30 ק׳ קילא, 166—170 גולד. איינפאל פערזעטצטע טערצען פאן 10—15 קילא 164—167 גולד. אונד דייטשאל פערזעטצטע טערצען 16—18 22—19 קילא 168—172 גולד. — אבער-לעדער: קוה־הייטע גענערבטע 5 — 6 קילא 230—245 גולד. גנעאגענע 6 — 7 קילא 215—230 גולד.

קאלב-פעללע, גענערבטע 6—9 קילא 345—375 גולד. בריינע 9—12 קילא 455—475 גולד.

שאפפעללע, אין פארינער וואגע וואר דאס גע־שאפט שוואך, עס וואורדען 300 מעטרא פערקיפט. אי. צ.: באטשקער איינשר צו 55—56 גולד. אונד צאקקעלנערבע־וואללע צו 30—31 גולד. (אללעס פער 56 קילא.)

וויעגער פרייזע.

ווייצע, פערקיפט וואורדען 25000 מעטרצענטנער פרייזע: אינגאריישע 72—77. קילא 9.75—10.65 גולדען פער מעטרצענטנער.

קארן (נייא), אינגאריישע 69—72 קילא 8.50—8.75 גול. פער מעטרצ׳.

גערסטע פלאוויגישע 60—64 קילא — 8 — 9,50 גולדען.

האפער אינגאריישער 7.60 — 7.75 גולדען פער מעטרצ-צענטנער.

קוקורוזין 6.90 — 7.10 גולדען.

ווייצענמעהל, ני׳ 0: 18.50—19,50 גולד. ני׳ 1: 17,50—18.50 גולד. ני׳ 2: 15,50—16.50 גולד. ני׳ 3: 14,50—15.50 גולד. (אללעס פער 100 קילא.)

קארנמעהל, ני׳ 1: 14.50 — 15.50 גולד. ני׳ 2: 12.50—13.50 גולד. (פער 100 קילא.)

ריבאל 31.50,—32, גולדען פער 100 קילא.

שפריטס 28.97½—29 גולדען פער 10000 ליטר פערצענט.

לאטטאצעהונג פאם 25-טען אפריל 1885.

בודאפעסט	41	25	74	85	3
לינץ	46	13	55	66	8
טריעסט	70	79	4	51	45

פראנטווארטליכער רעדאקטאר: מאקס סאבאלטשי.

ארטהארדאקסען בטר גאסטהוין

מיט נישער קיכע העדאלאער נאטטייינע בחבשי־נמור, איך איזט דאזעלבסט קוואטיר בעלעגענט צו האבען ביא שמשון שמואל בלויא, בודאפעסט VI. בעצירק, לודאגגאססע נו׳ 1.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

ווייצען	פער 100 קילאגראמם פער דעקאלא	
נארד-אינגאריישער	75	8.80— 8,90
" "	76	8.95— 9 —
" "	77	9.05— 9.10
" "	78	9.15— 9.20
" "	79	9.25— 9.30
" "	80	9.35— 9.40
" "	81	—.—— —.—
פעסטער-באדען	75	8,95— 9.10
" "	76	8.95— 9.25
" "	77	9.20— 9.35
" "	78	9.45— 9.30
" "	79	9.55— 9.40
" "	80	9.65— 9.50
" "	81	—.—— —.—
ווייסענבורגער	75	8.85— 9.10
"	76	8.95— 9.15
"	77	9.10— 9.25
"	78	9.20— 9.35
"	79	9.30— 9.45
"	80	9.40— 9.55
"	81	—.—— —.—
טהייס	75	9.05 — 9.20
"	76	9.15— 9.35
"	77	9.45— 9.30
"	78	9.55— 9.40
"	79	9.65— 9.50
"	80	9.75— 9.60
"	81	—.—— —.—

פרוכט	קילאגראמם פער דעקאלא	
קארן אלט	72—70	7.80 — 8.
גערסטע פוטטער	60	7.— — 7,3
" גאטטע	62	8.85 — 7.30
האפער	41	7.40 — 7.10
קוקורוזין באנאטער נייע	75	6.30 — 6.25
דעטטא אנדערע	72	6,20 — 6,15
הירזע	—	5.80 — 6,25
ווייצען	פער הערבסט	9.47
"	פרוה-יאהר	9,25
"		—.—
מוסקוטע	מאי-יוני	6.37
נערבטע		—.—
האפער	פרוה-יאהר	7.52
"	הערבסט	—.—
רעפס	איינ.-דעצ.	—.—

זאקמעהל		
דער זאק	נומער 0	18 60
צו 100	" 1	18 —
קילאגראמם	" 2	17 40
	" 3	16 60
	" 4	15 60
מיט זאק	" 5	14 40
פרייאמאלן	" 6	13 40
	" 7	12 40
	" 8	11 40
	" 8½	10 50
שפריטס אלטע מעטראדע פרענטעס		28 50
" נייע " קראמאפער		27 —

מורז-טאבעללע פאם 25. אפריל

געלדקורז		
	kr.	g.
וויענער-וואערע		100
דוקאטען	86	5
נעטטשלאנדישע 8 גולדען שטיק		
שווייץ	99	9
דייטשע רייכסבאנקנאטען	75	61
20 מארק-שטיקע	33	12
אמעריקאנישע	20	1

לאזע		
	kr.	g.
אמסטערדאם לאזע צו 100 גולדען		24
פרייבורגער לאזע " 100		131
ריגאער " 100		68
וואלאכישע-לאזע " 20	75	29
וויענער-לאזע " 20		26
אונגארישע לאזע	50	122
אפטער. אארט פרעמיען-לאזע		—
סרבישע פרעמיען-אנלעהע		33

לאזע		
	kr.	g.
1864 צו לאזע 4 פרעמיען שטאאט-לאזע		126
1860 " " "	75	138
דעטטא " "	50	139
1864 צו לאזע צו 100 גולדען		170
דעטטא " "		170
אונגארישע פרעמיען-לאזע צו 100 גולד.		115
פרייבורגער-לאזע		118
קאסא ראזענטייל		43
טיטלער-לאזע		20
דעטטא-לאזע	25	179
קראקאער-לאזע	75	42
אונגארישע אינזענאנז-אנלעהען	50	114
אינזענטנאנז-אנלעהען-אנלעהען	50	18
אינזענטנאנז-אנלעהען צו 10 גולדען		20
קראנלאנד-לאזע	20	18
אלגאער-לאזע	40	41
סארדיס-לאזע	40	39
וויאלאר-לאזע	10	18
סאלם-לאזע	20	53
קאלאנלאנד-לאזע	20	22
פס-לוטנאנס לאזע	40	48

לאזע		
	kr.	g.
דאנזיגער-לאזע		96
אינגאריש אלטע מעטראדע פרעמיען-לאזע		—
דער אלטע אינגאריש אלטע מעטראדע פרעמיען-לאזע		—
דער אלטע אינגאריש אלטע מעטראדע פרעמיען-לאזע		—
דער אלטע אינגאריש אלטע מעטראדע פרעמיען-לאזע		—
דער אלטע אינגאריש אלטע מעטראדע פרעמיען-לאזע		—
דער אלטע אינגאריש אלטע מעטראדע פרעמיען-לאזע		—
דער אלטע אינגאריש אלטע מעטראדע פרעמיען-לאזע		—
דער אלטע אינגאריש אלטע מעטראדע פרעמיען-לאזע		—
דער אלטע אינגאריש אלטע מעטראדע פרעמיען-לאזע		—
דער אלטע אינגאריש אלטע מעטראדע פרעמיען-לאזע		—
דער אלטע אינגאריש אלטע מעטראדע פרעמיען-לאזע		—
דער אלטע אינגאריש אלטע מעטראדע פרעמיען-לאזע		—

Eigenthümer Wittwe Frau M. REIS. Verantwortlicher Redacteur MAX SZABOLCSI.

Budapest, 1885. Druck von Sam. Markus, Grosse-Kronengasse Nr. 23.

איך פאן דער האוץ און דיא דארט געצאגט אונד דאנן הערבאגעשליידערט ווערדן. ווענן דיא שפ־פער אין אירער נאדע איגע וואסערדאוץ בע־מערקען, זא שעסטן דיא מיט דאנאגען אין דיעזע הינזיכט, יאדוך דיא דיא צעריסנן אונד איפ־אוגן, דער נאמע דאממט פאן דער אדליכקיט דער פארם מיט איגעם הירשגעשטעגן פאאר האוגן הער. דיא עגשטעדיגונג ווירד טריילם דורך בעגגעזעצטע הופשטראמונגן, טריילם דורך עלעקטריזאט עלדארט. מאנכמאל עגשטעהטן אויך איך דעם טראכלעגען, דאנדע אדליכע ערשיי־נונגען. דיעזע הייסנן דאנן דארטראמבנן ארער אנדרהאוגן דיא זעהר גפאהרליך זיר.

(דאס גבעטט בוך דער פאלשאם) אן דיא אין ניממער 46 איגזעעם בראטעם גפבראכטע שלדערונג דער שיארצען הדען אין אבעסטיגען, שלעסגן איך נאך פאלגענדע נאטיגן אן: דרכם אם אדרל 1807 אים עגנראנד גפגען אבעסטיגען אמפפפטע, איט עם דער אל־דאגין אודאלעיט אין פארז גזלוגגן. דען הערדן יאזדר דאלעיי איגטער דעם שטעט דעם עגגלישען הערדעם מיט דער אייפאבע צו בעשטיגן, אי־בער דיא פאלאשאם גגזיעדע נאכרכטען איגצי־דאלגן. יאזדע דאלעיי האט פיעל איגטעדעסאנ־טעם אונד עריפאהרונגם גזעדע־גזעדע־דען. דיא בעטרעפפפנדען פאפיעדע זינד אבער אים דייטש־פראנצאזישען דרייגע פערלאדען גגגאנגגן. גזד אין דרייגם גגבעטבך דער פאלאשאם איטט גבפליי־בען, עס איטט אין דער אנאזי־שפראבע גגשרייבען, דיא זיך צו דער אין אטראפיען גגשפראבגנען דאנ־דעשפראבע זא פערדאלט. איא דאס יידישדייטשע צו דגם דייגדייטשען. דער פערפאססער דיעזער גע־בעטע זאך אבא מאכ־ן. דער פראפעט דער פאלאשאם, דער אים 13־טען יאהרדערדערט גגעלעבט האט. דאס בידליין איטט אין פארז הע־בראאיש אבערזעטצט אונד גגדרוקט זאך־דען מיט גגנעהמיגונג אין פארזארט (חכדמת המחבר) אם גגבעט דער גגגגעל צו דגם איגגזיגן נאשט. דערכם אבער פערשיעדענע גגבעטע פיר דיא מענשען אונד נגכט פיר דיא גגגגעל זינד. דאס נאנ־צע איטט עבט יידיש, גזד פאדל מיט אונדדישען צו־זאמען. דא כאמטען צום בדישפיעל אאר 21 גגגגעל דיא דיא פרעסטערלגכע דדערונג פאר נאטטעם טדראן אבער זך האבען; דאנן 99 לעגאגען (אר־מ עגן) עגגגגל אונד 15 פראפעטן אין דאבלדערע דגגגגן. דא איטט „דיא גארדענע יאראבסלדדטער.“ דא דארגן דדד אין גגגגלדאר, דאס אין לאבלדער דגגגט, דדדד דער גגאדעגדכע דען מעשטגגאהן (גגדד) בעדגגגגן האט. איך אין גגבעט פיר דיא נאך דאס אונד פערדזגן פערשטאפגגגן שלדאגגבדדער.

צום שלוסס איגע תחינה בדים פערבדגגגן דעם טרוגדדשען פעטטעם אויף דעם אטאר. פאן פדרים אונד חנכה, זא דדא פאן איגגגגן אנדערען מצות דדבגן האבען דדא קדגגע שפדר.

אינזערע איסשטעללונג.

III.

מאן איטט גגדיאהנט דיא בעדדאהנער איגגע בדגגגגלאבעם ארער איגער אמדדגגגראלאגדע אים בדלד עמדגער טראטגקדט צו בעטראטטען. מאן מדם עדאך דען פדדים, דדא טראטגקדט. אדדדדד אנ־זערעם בעגריפפ פאן מגגשלבכם פלדדטע גגדגגדען האבען, אים איגגן בעגריפפ פאן מגגשלבכם פלדדטע צו ערדאלטען! זאגט דאממער, האבער, הדדד, שפאטטען, באהדער אגד טדדגגד אנדערע דדדדבדגגגע זגד אין האטטגדערד, דאסטלאגער בדדדגגגגגן: אללע מאגלדכען מאטגגגגן דדשטען, קרדדטען, לאבמען אים דדא דדדטטע מדם דען טדדגגד אגד אבערטדדגגד שטדממען דער קדגגע רדהע קדגגגגדען ארבדדטער, פאם דדגגע מאבגגגדען סלאדדאקען בדן הדגגדדדד צדם מאלער אדער פערגאלדער דער דאך אבען דדא אדדדדדדדדגגגגגן אדגגגם אדדדדדדדדדגגגגגדדדם בדגגגגדדגגם. דא זדלבסם דער גראסם דדכטער דער גאדדאן מאדדדדדדדדד

דער פהלענדע מענש — דיא וואיבערע פרוילך איסגענאמען, דענן דיא זונד בעסטיגן אין מעגשענגאמען — בליקט דאנקע־פיללטען הערצענס צום אללגישטען הינזיך. דענן גונסטער זונד ווי פאר דער קוואל דעם הרסטעס געשטעט, אונד דיא גיבעלעכטען וואאטען בערעטיגען אינס אויך בעצינלך דער ערנסט צו דען שאנסטען האפפנונגען.

זייט דער דענען איפגעהאלט, וואנדערט יונג אונד אלט איים דער שטאדט צו דער גראסען איבציסטערונג. דיא זייט איסערהאלב דער שטאדט ליעגט אונד דיא גענגיאראטי, בעזונדערס איינעם הערגעבארגען, איינען זעלטזאמען אונד האכסט מערקווירדיגען אנבליק בעטעט. דיעזע איסטערנג וועלכע דיא אראבער בי׳ר אייב (קוועללע יאכס) גענגט אונד וועלכע נאך דער איבערלעפערונג פאן דעם הערלדגהאפטען פעלדהערן יאב בן צרוה אנגעלעגט וואדען זיין זאלל, נארדט זיך נאמלך אויך פאן איינער אינטעראדרישען קוועללע, וועלכע נאך איינעם איסגיבעבנגען דענען עבענפאללס אנשיללט. איין־צוייא טאגע נאך איינעם זאלכען דענען, איבער־פלעטע דיא דיעזע ציסטערנג אונד עם ענשטשטעט אין באך, דער איבער פעדזוג אונד טהאלער בין צום טאדטען מעער (ים המלח) זיך הינצעדט, דעם דיערט זא מערערע יאהרען אן, אונד דאס איזט אין זא זעלטענער אנבליק — אין ווירקליך פלעטענדער יאהרסבאך — דאס דעסטען איפערן בין אייך איינע יישע שטרעקקע הין פאס פרוחען מארגען בין צום שפאטען אבענד מארגענדע, ווען אונד קרישטען, בעזונדערס אבער קינדער זיך פייריג הערומטומלען, דיעדער זינגען אונד אן דעם שאנען אנבליק זיך ערגאטצען.

י. מ. כ ר ו י ן.

סעקרעטאר דער אינגאריישען יודענגעמיינדע אין ערזיואלעם.

פערשיעדענע נייאגריטען.

* (דאס גראב אינזערער שטאמם־מוטטער חוה) וואללטען דיא איניאהנער דעם דארפס שאמא — וויא אונס אינזער שטאם־ווייב בער־טבע־ששאטטער אין ירושלים מישטהילט — פערמיערן. דיא זודען פאן חברין וואנדטען זיך אן דען פאשא פאן ערזואלעם אונד דיעזער ליעס דיא בעריים אויפגעפארדערט מויער נעדערריסען אונד דיא דארלעספהרער (מאהאמעדאנער) פערדאפטען. דער פאשא שטעללטע צוגלייך יאבען פאר דעם אייננאנג דעם גראבעס אויף, דאס קיינער דער הער זין געבעט פערריכטען וויל, דארן פערהינדערט ווערדע.

* (דיא אפגהאנען — יידישער אבשטאממונג) פעללייכט איזט עס איינע פאלגע דער איסערארדענטלך היסען שאנע, פעללייכט איזט עס אבער אויך ערגנסט: בעגינ דאס גאנץ בעדייטענדע ענגלישע געלעהרטע אין דער יינגסטען צייט דיא בעהיפטונג אללען ערנסטעס איפשטערלען. דאס דיא דיעבסטאהלב מילליאנען אפגהאנען דיא נאכאממען דער צעהן יידישען שטאממע זיין, וועלכע פאן דעם אסטרערלאנד סנהדרים פאר 2440 יאהרען (לות עשרת השבטים) אין געפאנגענשאפט געשלעפט וואוערדען אונד דערען שפירען בין הייטע אינגנטדעקט געבליעבען זינד.

* (איין רעבענפעהלער) מיס זיך אירגענדיא איינגעשלעכען האבען ענטיידער אין דער נאטור אדער אים קאלענדער. אים קאלענדער, דא היסט עס גאנץ דייטלך, דאס זיי אים מאנאטע אפריל וויין, זיי אבער לאנגשטארק אים שווייסע אונזערעס אנגעזיכטעס דאס זיי אנס שאן לאנגער אלס איינע יאבע אין דען היסעסטען טאגען דעס איינסט בעפינדען, ווענן עס איבעראלל אים לאנדע זא יארע וויא אין דער הייפטשטאדט, זא מיסטען זיי אים דיא זאאטען אונד איז דיא ערגטע בעזאיכנונג ווערדען. גלייכזעיטיג וויילע ווערדען פאן פערשיעדענען יישען אויסגעגיבע דענען געמעלדעט. זא וואללען זיי אהנע מורדען אין דער הייפטשטאדט, וא בעלאנגטלך אויף דעם פפלאנצטער קיין געשרייע יאבסט, ווייטער — שווייטצען.

* („צוויי אויף צוויי זעה אויך פאללען) אדס אב דיעזער שאנע שיל לערישע זאטין אויף דיא אנטסעטען אינזערער טאגע געשטעלטעט יאהרען יאהרען, יא צוויי אויף צוויי פאללען זיא, זינקען זיא אין דיא טיפע ארט דעס איינגענען האסטעס, דיא זיך ערסט קורץ פאר־הער צו ריכטערן איבער דאס יודענטהום איפגעוויאפען האבען. זיי דאס אויך נאך זא ליט דיא „יידישע מאראל“ אנגעריפען, זיי איזט נאך זא ווייטהענד איבער דיא יודען הערגעפאללען, וויא עס אישען פאקארנו עס אים „פינגעטלענשען“ געטראן האט? ער דייטעטע דיעזעס בלאטט, זא דאנגע ווערדאיא אין נרעטהאזא ווילטע אונד אויך נאכהער בלעב ער איינע הייפטזיילע דעסזעל־בען נעמאנד דאס שאנדלבערע פערלייטיגונגען גענגען דיא יודען איסגעשריין. נעמאנד בעסטיא־לישער גענגען זא גווייטהעט אלס אישען פאקארנו אונד דיעזער מאנן וואס יאר ער? אין מאקללאזער בארארטער? אין איסבונד אללער שונגען? ניין. דאס נכט. דאפור אבער אין זועבסעל־פאלשער, אינפאמער לינגער, בעטרינגער אונד מעהרפאבער שווינדלער. זא נאנגטע איהן געאָרגנדיגט אפטער אונד זיעבען בריעדער געפאהרטעס וואוערדען, אונד דער ועלבסט אין דיא קוכע געשלעפפט אום געטויפט צו ווערדען, דעם געפפען דעם בישאפ דיא וואפפע ענטריסס אונד איהן דאמיט מארטעט. דאפור וואוערדע ער אין דער קוכע צערפלייטשט. זיין נאמע יאר שמחה כהן.

פאן דארט אנגע דיא ווילדע שאאר נגען יודען, איהרען וונג ראטה בעצייכנענד מיט מענשענבלוט; דיא אידשאפטען געשווארעט פאס יויכע דער בראנדע; פרייען אונד מארכען דער ערדע בערויבט, אונד נאנגע שערעקקען אדע וויא נאך דעם וויטהען נעפראסטער הייטערקקען צוריקקלאסענד. ווער בעגלייטען זיא דאך אונגארן, דעם איינגעלבען שוויפלאפטע אונזעער עצאהלונג.

ל ע א ה.

אם 30־טען יוני 1095 נעלאנגטע איין בריודריאהן דעם פערשיפארבענען קאנינס לאדיסלוס אויף דען טהראן אונגארנס. קאלאמאן וואר זיין נאמע. אונטער זיינער רעגי־רונג בלאט אונגארן דעם פאנאטיזמוס אויפגאא דאס בילד איינעם אנאבהאנגען, פאן דער דאמאלס איינגעריסענען יוטסענפרדערבנים נור וועניג בעריהרטען רייכעס, דאס זיך זעלבסט פאן דעם זא מאנטיגען פאנאטטהומ זיינע פייהיטיג ניכט פריכט לאסטען וולטען, אונד פאן דעם פיעבער יערוואלעס דען טריקען צו גנטריטען, פערשאנט בליעב. קאלאמאן וואר עבען זא וויטיג אלס נערעכט, איין פיינד יעדער פערפאלגונג אויס רעליגיאוס פאנאטיזמוס אונד אויס אונזיגנונג פאראורטהיילען. דאהער גענאסטען דיא יודען אין דיינגע אינגעשטאדטען פריעדענס. אונד לעבטען מיט דען אנדערען קאנסטאנטן אנגעאריגנדען אונד אנדערען אינגעבורטען אין שאנסטער אינגראנס. דורך קאנינ לאדיסלוס וואר אינהען שאן גנשטאנטע וואדען, גדונדבעיטען צו עזוערבען. דעסהאלב וודטעטען זיך פיעלע דעם פעלדבויא.

אין דיעזער צייט, וויא צוואר פאן אייטען דער ווילדע קריינסרוף דער קריצפאהרער ערשאלל, אינגעראהלט דער נאאנצען אונגארנס אבער דיא שאנסטע רוהע הערשטע, זאס אין אינגעם אפלך אויסגעשאטטעטען, אבער יעהר ריין נעהאלטענען קליינען צימטער אינגס גיעדריגען הייז. בגנס וויטעלבורגס איין פערוואוטטעס מאדכען פאן יינגער וואונדערבארען שאנריטס, דיא אלס איין ערבטהייל דער מאנטער צינדס פאן דען דיכטען אללער צייטען בעזוגגען ווירד. וויא דען וולכערמאנד אס אבענדהימטל איין דונקלעס, דיכטס נעוואלק, אומהאטטען אפטיגע האגלפלטען דען דערלריכע אוואל דעס נעוויטטעס. אויף דעסטען ווייסס מאמטע ראונבלאטטער הינגעהוכט צו זיין שיגען, אונד אויס דעם איין אינגנאאר ליכטטעט. אין וועלכעם דער ווידערשטרוך פאן טאג אונד נאכט, פאן ליכט אונד דונקעלהייט נעאיכאנגען וואר, דער מונד אבער לאג וויא איין פורפורזינגעל אויף דיעזעס. פאן דער מיטטערנאהט דעס שאפפעס זא שאן נעשרייענגען בריעפע, דעסטען אינהאלט איינגן הימטל אויף עדדען פערשיאר. אונד ווענן זיך דאס ווענגעל לאוטע, דיעזעס טאר עדעגס זיך איטטאט, אונד אויס דען דאפפעלטען פערלעגטהיין דער צאהנע דיא זוסע שטימטע זיך וויא איינע ווכלעריוולע ערגאפ, דא לאבטע זיך דעס הארערס אדר דא־אן, וויא דער הייטטענדע וויטטענוואנדערער אן דער קוועלע דער אאוע.

(פאריטעטענע פאלגע.)

פ אָ ל ל י ע ט אָ ן.

לעאה

היטטאָרישע ערצאהלונג אויס דער צייט קאָנינ קאָלאָמאָנ׳ס.

(1־טע פאָרטעטצונג.)

זא זינד דיא קריצצינג ענטשטאנדען, וועלכע אין 200 יאהרען איי־אָא זיעבען מיללאָנען קיינער אונד אונערטעסליכע ריינטהימער קאָמטעטען. פעלדער לאָנען בראך, פאמיליען נערעטהען אינס עלענד, דאס וואהל דער הייטאמ וואורדע פיר אבענטייער אין פערנער פרעמדע הינגעגעבען, דיא עראָבערונג דעס הייליגען לאנדעס אבער דענאך ניכט דורכגעפיהרט. אנדערזייטס אבער האטטע דיא פעווילדערונג דער יטטען אוס זיך גענריפפען; נעשטענטטעגליכע, אונ־צוכט, רוב, מאָרד, בראנדלעגונג וואָרן אונטער דען וויל־דען נעזעללען צו הויזע, דיא זיך דען קריינצאהרערן אנגע־שלאָסען האטטען, נאך עהע דיא ריטטענגען דער ריטטער אונד איהרער לייטע בעגענדיגט וואָרען, האטטע דער אונגע־דולדיגע פעטטער 12 בין 15 טויזענד מאנן אָהנער אונד רוב. נערענער נעזעללען אונטער אנפיהרונג דעס וואלטער פאָן האבענ׳כטס, עמקא פאָן ליי־נינגען אונד דעס פריעסטערס נאטטשאלק צוזאמטטענגעבאכט, זיך מיט איהנען אויפגעמאכט, אונ אייגטטטוילען דען יודען אין שפייער, וואָרמס, מאינץ אונד אנדערען אָרטטען בעזוגד אבצוטשאטטען, וועלכער מיט נרויאמען בלוטטראטטען, דייב אונד בראנד דען עיטטען העלדענטראטטען דיעזער יאטטע דאס אינגאטע אויפדריקקטע. דיא נעטשיכטע האט אונס דען נאמען אייגנע מוטטהיגען יינגלינגס אויפבעוואהרט, דעס אין וואָרמס דער

לאנדעסבירגערן אין שאָנסטער איינטראטט. דורך קאָנינ לאָ־דיסלוס וואר אינהען שאן נעשטאטטעט וואָרדען, נדונד־בעיטטען צו עזוערבען. דעסהאלב ווידטעטען זיך פיעלע דעם פעלדבויא.

אין דיעזער צייט, וויא צוואר פאן אייטען דער ווילדע קריינסרוף דער קריצפאהרער ערשאלל, איינגעראהלט דער נאאנצען אונגארנס אבער דיא שאנסטע רוהע הערשטע, זאס אין אינגעם אפלך אויסגעשאטטעטען, אבער יעהר ריין נעהאלטענען קליינען צימטער אינגס גיעדריגען הייז. בגנס וויטעלבורגס איין פערוואוטטעס מאדכען פאן יינגער וואונדערבארען שאנריטס, דיא אלס איין ערבטהייל דער מאנטער צינדס פאן דען דיכטען אללער צייטען בעזוגגען ווירד. וויא דען וולכערמאנד אס אבענדהימטל איין דונקלעס, דיכטס נעוואלק, אומהאטטען אפטיגע האגלפלטען דען דערלריכע אוואל דעס נעוויטטעס. אויף דעסטען ווייסס מאמטע ראונבלאטטער הינגעהוכט צו זיין שיגען, אונד אויס דעם איין אינגנאאר ליכטטעט. אין וועלכעם דער ווידערשטרוך פאן טאג אונד נאכט, פאן ליכט אונד דונקעלהייט נעאיכאנגען וואר, דער מונד אבער לאג וויא איין פורפורזינגעל אויף דיעזעס. פאן דער מיטטערנאהט דעס שאפפעס זא שאן נעשרייענגען בריעפע, דעסטען אינהאלט איינגן הימטל אויף עדדען פערשיאר. אונד ווענן זיך דאס ווענגעל לאוטע, דיעזעס טאר עדעגס זיך איטטאט, אונד אויס דען דאפפעלטען פערלעגטהיין דער צאהנע דיא זוסע שטימטע זיך וויא איינע ווכלעריוולע ערגאפ, דא לאבטע זיך דעס הארערס אדר דא־אן, וויא דער הייטטענדע וויטטענוואנדערער אן דער קוועלע דער אאוע.

(פאריטעטענע פאלגע.)